

Katsaus nro 10

FI

**Euroopan hiili-
ja teräsyhteisön
purkaminen on edennyt
suunnitellusti, mutta
tutkimuksen rahoitus
ei ole enää kestäväällä
pohjalla**

EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN

2019

Sisällys

	Kohta
Tiivistelmä	I–V
Johdanto	01–06
Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksen sisältö ja lähestymistapa	07–11
Selvitystilassa olevan EHTY:n kokonaiskehitys	12–14
Purkamisprosessi on saatu lähes päätökseen	15–17
Varainhallinnan tuotot ovat laskeneet jyrkästi korkotason laskun seurauksena	18–24
Hiili- ja teräsalan tutkimusrahoitusmalli on tullut tiensä päähän	25–29
Hiili- ja terästudkimusrahasto: erillinen tutkimusohjelma EU:n toimintakehyksessä	30–36
Johtopäätös	37–40
Sanasto	
Tilintarkastustuomioistuimen tiimi	

Tiivistelmä

I Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) voimassaolo päättyi sovitun aikataulun mukaisesti 23. heinäkuuta 2002. Kaikki voimassaolon päättymisajankohtana olemassa olleet varat ja vastuut siirrettiin Euroopan yhteisölle siten, että komission vastuulle tuli EHTY:n rahoitustoimien päätökseen vieminen sekä EHTY:n muiden selvityksessä olevien varojen hallinta. Varainhallinnasta kertyvät nettotuotot käytettiin yksinomaisesti hiili- ja teräsalaa koskeviin EU:n tutkimushankkeisiin.

II Katsauksessa analysoidaan rahoitustoimien päätökseen viemistä, muiden varojen hallintaa sekä hiili- ja teräsalaa koskevien EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen sovellettuja perusteita.

III EHTY teki ennen voimassaolonsa päättymistä pitkäaikaisia sitoumuksia, mutta purkamisprosessi on saatu lähes päätökseen ja jäljellä olevat määrät ovat merkitykseltään vähäisiä.

IV EHTY:lle kertyi vuosien mittaan pääomaa 1,5 miljardia euroa. Investointituotot ovat kuitenkin laskeneet rajusti matalan korkotason seurauksena. Näin ollen hiili- ja teräsalan tutkimushankkeiden rahoittaminen yksinomaan varainhallinnasta kertyvien nettotuottojen perusteella ei ole enää kestäväällä pohjalla.

V Samanaikaisesti on havaittavissa siirtyminen kohti hiili- ja teräsalan tutkimushankkeiden ja muiden EU:n tutkimuksen puiteohjelman avulla rahoitettavien tutkimushankkeiden hallinnoinnin yhdenmukaistamista, mikä edesauttaa innovointijohtoisen kestävä kasvun edistämistä.

Johdanto

01 Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustettiin 50 vuoden ajaksi Pariisissa 18. huhtikuuta 1951 allekirjoitetulla EHTY:n perustamissopimuksella. Sopimuksen allekirjoittajamaat olivat Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa. Sopimus tuli voimaan 23. heinäkuuta 1952, joten sen voimassaolo päättyi 23. heinäkuuta 2002.

02 Kaikki voimassaolon päättymisajankohtana olemassa olleet EHTY:n varat ja vastuut siirrettiin 24. päivästä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisölle. Nizzan sopimuksen tultua voimaan 1. helmikuuta 2003 nämä varat ja vastuut siirrettiin Euroopan unionille taannehtivasti 24. heinäkuuta 2002 alkaen.

03 Varat haluttiin käyttää hiili- ja terästeollisuusalojen tutkimukseen, joten Eurooppa-neuvosto päätti Nizzan kokouksessaan liittää EU:n perussopimukseen pöytäkirjan¹ seuraavista erityissäännöistä:

- a) ”Selvitystilassa olevan EHTY:n” nettovarallisuus suunnattaisiin hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen.
- b) EHTY:ä koskevan selvityksen päättymisen jälkeen varoista käytettäisiin nimitystä ”hiili- ja terästudkimusrahaston varat”.
- c) Näistä varoista kertyvät tulot muodostaisivat ”hiili- ja terästudkimusrahaston”, ja varoja käytettäisiin yksinomaan tutkimuksen puiteohjelman ulkopuoliseen hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen.
- d) Neuvosto antaisi erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tarvittavat täytäntöönpanosäännökset. Neuvosto hyväksyisi komission ehdotuksesta hiili- ja terästudkimusrahaston varojen hoitoa koskevat monivuotiset taloudelliset suuntaviivat ja kyseisen rahaston tutkimusohjelman tekniset suuntaviivat.

---

¹ Pöytäkirja N:o 37 EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta.

04 Neuvosto on hyväksynyt Nizzan sopimuksen voimaantulon jälkeen seuraavat täytäntöönpanosäännökset:

- a) päätös EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta²
- b) päätös monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen vahvistamisesta selvitystilassa olevan EHTY:n varojen ja selvityksen päätyttyä hiili- ja terästudkimusrahaston varojen hoitamista varten³
- c) päätös monivuotisten teknisten suuntaviivojen vahvistamisesta hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelmaa varten⁴; päätös kumottiin hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelman hyväksymisestä sekä ohjelman monivuotisista teknisistä suuntaviivoista tehdyllä päätöksellä⁵.

05 Tässä yhteydessä komissio (PO ECFIN⁶) on vastannut seuraavista osa-alueista:

- a) EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisajankohtana jäljellä olleiden anto- ja ottolainaukseen liittyvien rahoitustoimien vieminen päätökseen⁷
- b) selvitystilassa olevan EHTY:n muiden varojen hoito⁸.

---

² 2003/76/EY: Neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 2003 (EUVL L 29, 5.2.2003, s. 22), sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä huhtikuuta 2018 annetulla neuvoston päätöksellä (EU) 2018/599 (EUVL L 101, 20.4.2018, s. 1).

³ (2003/77/EY: Neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 2003 (EUVL L 29, 5.2.2003, s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2008/750/EY: Neuvoston päätös 2007/829/EY, tehty 15 päivänä syyskuuta 2008, (EUVL L 255, 23.9.2008, s. 28).

⁴ 2003/78/EY: Neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 2003 (EUVL L 29, 5.2.2003, s. 28).

⁵ 2008/376/EY: Neuvoston päätös, tehty 29 päivänä huhtikuuta 2008, (EUVL L 130, 20.5.2008, s. 7).

⁶ PO ECFIN: talouden ja rahoituksen pääosasto.

⁷ Neuvoston päätös (2003/76/EY), 1 artikla.

⁸ Neuvoston päätös (2003/76/EY), 2 artikla.

06 Näistä varoista kertyvät nettotuotot on osoitettu joka vuosi hiili- ja terästudkimusrahaston rahoittamiseen Euroopan unionin yleisessä talousarviossa. Komissio (PO RTD⁹) hallinnoi hiili- ja terästudkimusrahastoa.

---

⁹ PO RTD: tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksen sisältö ja lähestymistapa

07 Katsaus laadittiin ensisijaisesti siksi, että EHTY:n purkamista koskeva päätös tehtiin yli viisitoista vuotta sitten ja prosessi on yhä käynnissä, ja siksi, että prosessiin ei ole kohdistettu yksityisen ulkoisen tarkastajan suorittaman vuotuisen tarkastuksen lisäksi muuta erityisarviointia kuin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen toimitta vuotuinen tilintarkastus.

08 Katsauksesta voivat hyötyä Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto ja Euroopan komissio, jotka ovat EHTY:n purkamisprosessin pääasialliset sidosryhmät.

09 Katsauksessa keskitytään anto- ja ottolainaukseen liittyvien rahoitustoimien päätökseen viemistä koskeviin prosesseihin sekä prosesseihin, joita on käytetty muiden varojen hoitoon kolmen viimeisen varainhoitovuoden (2016, 2017 ja 2018) aikana. Katsauksessa analysoidaan myös perusteita, joiden mukaisesti varoja on kohdennettu EU:n tutkimusohjelmien yhteydessä.

10 Katsaus ei kata PO ECFINin koko varainhallintatoimintoa, vaan rajoittuu selvitystilassa olevaa EHTY:ä koskeviin toimiin. Katsaus ei kata myöskään hiili- ja terästudkimusrahaston hallinnointia komissiossa (PO RTD).

11 Katsaus ei ole tarkastus. Katsauksen sisällön kannalta olennaiset tiedot ja dokumentaatio kerättiin käymällä läpi komissiolta saatuja hallinnointi- ja tarkastuskertomuksia sekä haastatteleamalla komission virkamiehiä talouden ja rahoituksen pääosastosta (PO ECFIN) ja tutkimuksen ja innovoinnin pääosastosta (PO RTD).

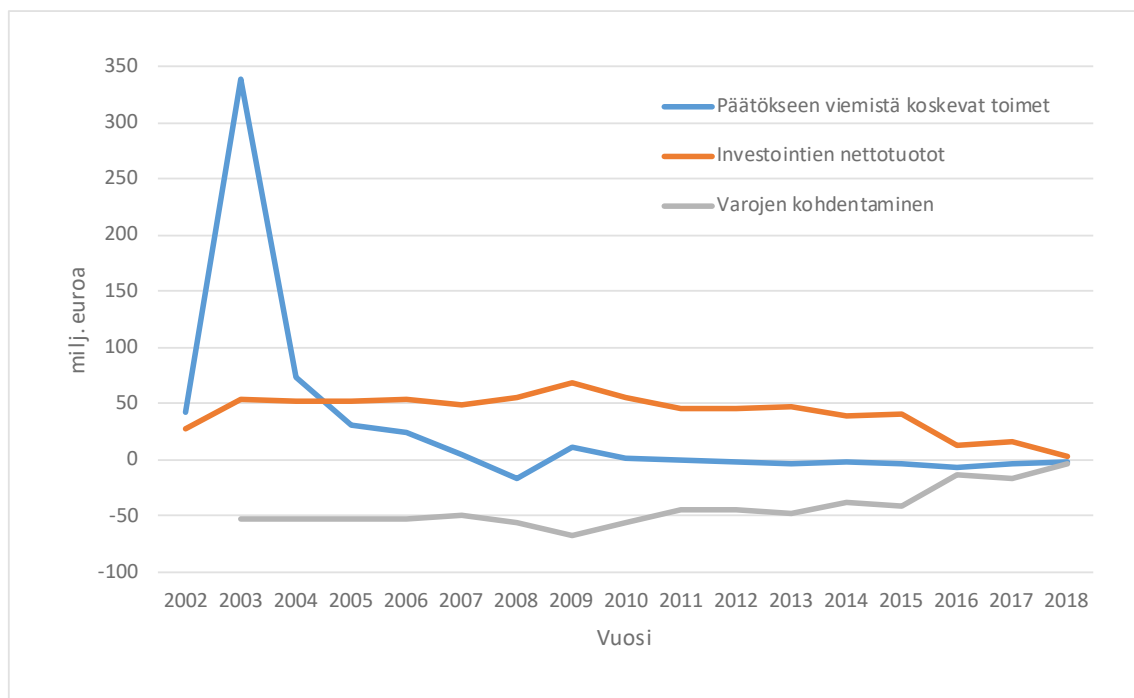
Selvitystilassa olevan EHTY:n kokonaiskehitys

12 Selvitystilassa olevan EHTY:n pääoman arvo oli 420 miljoonaa euroa heinäkuussa 2002. Kirjanpitokäytänteisiin vuonna 2005 tehdyn muutoksen johdosta tämä arvo nousi 389 miljoonalla eurolla. Vuosina 2004, 2007 ja 2013 tapahtuneiden laajentumisten myötä uudet jäsenvaltiot vaikuttivat varojen kertymiseen; uusien jäsenvaltioiden maksuosuudet olivat yhteensä 212 miljoonaa euroa.

13 Selvitystilassa olevan EHTY:n varojen kokonaiskehitys vaihtelee vuosittain purkamistoimissa tapahtuneen edistymisen, varainhallintatoimien tuloksen ja hiili- ja terästudkimusrahaston rahoituksen mukaan. Selvitystilassa olevan EHTY:n pääoma oli vuoden 2018 lopussa 1,5 miljardia euroa.

14 Selvitystilassa olevan EHTY:n kehitystä kuvataan tarkemmin *kaaviossa 1*.

Kaavio 1 – Selvitystilassa olevan EHTY:n kehitys (2002 – 2018)

Lähde: Selvitystilassa olevan EHTY:n tilinpäätös.

Purkamisprosessi on saatu lähes päätökseen

15 EHTY teki pitkäaikaisia sitoumuksia ennen perustamissopimuksensa voimassaolon päättymistä vuonna 2002. Näistä velvoitteista on vastattava myös EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päätyttyä. Näin ollen EHTY:n maksamatta olevat lainat vähenivät selvitystoimien seurauksena vain asteittain. Eräänymisaikataulun mukaan lainasalkku pieneni 964 miljoonasta eurosta 95,2 miljoonaan euroon vuoden 2002 ja vuoden 2018 lopun välisenä aikana. Viimeksi mainittu määrä koostuu seuraavista¹⁰:

- a) Kahdesta Euroopan investointipankilta (EIP) Englannin puntina saadusta lainasta jäljellä oleva määrä (92 miljoonaa euroa). Lainoja koskevat sopimukset tehtiin velkainstrumenttien muodossa ja ne maksettiin kokonaisuudessaan takaisin heinäkuussa 2019.
- b) Hiili- ja terästeollisuuden työntekijöille tarkoitettuja sosiaalisia vuokra-asuntoja varten rahoituksen välittäjien kautta otettujen lainojen jäljellä oleva määrä (2,4 miljoonaa euroa). Viimeiset lainat myönnettiin vuonna 1998 ja ne maksetaan takaisin vuoteen 2024 mennessä.
- c) Henkilöstölle myönnettyistä asuntolainoista jäljellä oleva määrä (0,8 miljoonaa euroa). Näitä lainoja hallinnoi komission palkkatoimisto. Viimeiset tämäntyyppiset lainat myönnettiin kesäkuussa 2002 ja ne erääntyvät vuonna 2027.

16 Myös lainojen ja velkojen määrä on asteittain vähentynyt EHTY:n toimien lakattua – 742 miljoonasta eurosta 92 miljoonaan euroon heinäkuun 2002 ja vuoden 2018 lopun välisenä aikana. Jäljellä oleva määrä koski kahta Englannin puntina otettua lainaa, jotka liittyivät EIP:n lainoihin ja erääntyivät heinäkuussa 2019.

17 Aiempia toimia koskevat tiedot osoittavat, että vuosina 2012–2018 anto- ja ottolainaus toimien päätökseen vieminen johti yhteensä 22,2 miljoonan euron tappioihin, jotka olivat seurausta erään lainan pakollisesta uudelleenjärjestelystä. Vuotuiset tappiot olivat keskimäärin 3,2 miljoonaa euroa.

---

¹⁰ Lähde: Selvitystilassa olevan EHTY:n rahoituskertomus 31. joulukuuta 2018.

Varainhallinnan tuotot ovat laskeneet jyrkästi korkotason laskun seurauksena

18 Silloin kun selvitystilassa olevan EHTY:n varoja ei tarvita velvoitteiden hoitamiseen, varat investoidaan, jotta kyetään varmistamaan tuottavuus pitkällä aikavälillä. Investoinnin avulla pyritään suurimpaan mahdolliseen turvallisesti saavutettavissa olevaan tuottoon¹¹.

19 Neuvoston laatimissa investointistrategiaa koskevissa suuntaviivoissa¹² todetaan, että EHTY:n varat on sijoitettava siten, että ne ovat tarvittaessa käytettävissä mutta antavat samalla parhaan saatavilla olevan tuoton.

20 Tämä investointistrategia muunnettiin toimintastrategiaksi, jonka tarkoituksena oli varmistaa samanaikaisesti varojen saatavillaolo sekä turvallisuus. Joka vuosi suoritetaan taloudellinen analyysi ja arvioidaan erilaisia skenaarioita. Kyseessä on komission (PO ECFIN) hallinnoimiin salkkuihin sovellettava yhdennetty lähestymistapa, jota ei sovelleta yksinomaan selvitystilassa olevaa EHTY:yn, vaan esimerkiksi myös BUFI-rahastoon, ESIR-rahastoon ja osallistujien takuurahastoon¹³. Selvitystilassa olevan EHTY:n salkkua hallinnoidaan päätöksenteosta täytäntöönpanoon samoin operatiivisin järjestelyin (henkilöstön ja välineiden osalta) kuin muita komission (PO ECFIN) vastuulla olevia varainhoitotoimeksiantoja.

21 Vuodesta 2013 alkaen vallinnut alhainen korkotaso on kuitenkin vaikuttanut kielteisesti varainhallintatoimien tuottavuuteen. Määräaikaistalletuksista, rahamarkkinainstrumenteista ja valtion joukkovelkakirjalainoista, joiden avulla varmistetaan varojen saatavillaolo ja investointien turvallisuus, kertyneet korot jäivät vuosina 2018 ja 2019 huomattavasti aiempaa pienemmiksi.

22 Komissio (PO ECFIN) arvioi varainhallintansa tuottavuutta vertailuarvon avulla. Vertailuarvo on dynaaminen kokonaisuus, joka muodostuu selvitystilassa olevan EHTY:n salkun omaisuusluokkia ja maturiteetteja kuvaavista indekseistä. Saavutettu

---

¹¹ Neuvoston päätös (2003/76/EY), 2 artikla.

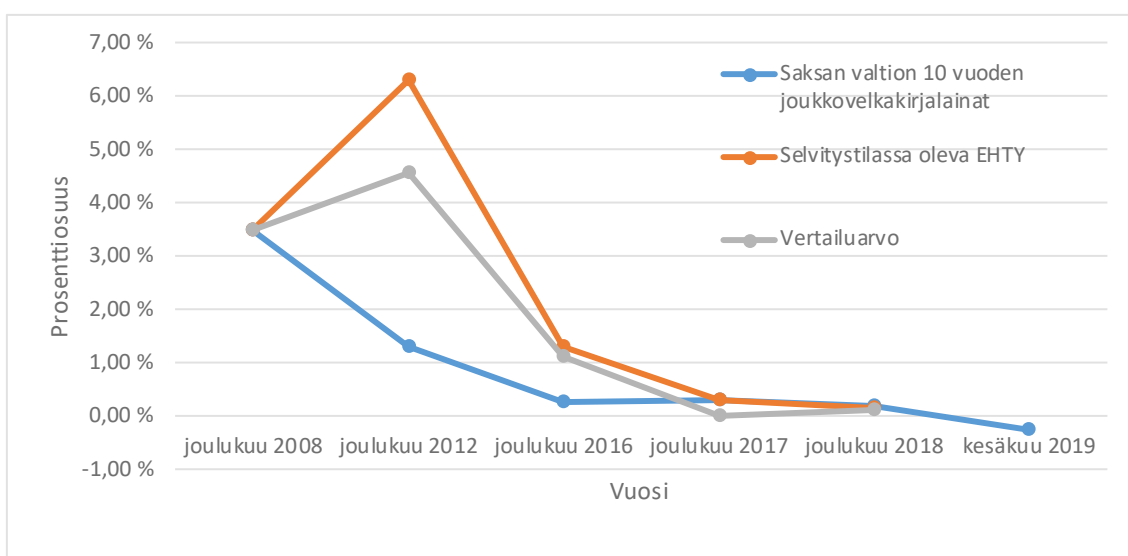
¹² Neuvoston päätös (2003/77/EY).

¹³ BUFI (kilpailusääntöjen rikkomisesta perittyjen sakkojen hallinnointiin tarkoitettu rahasto), ESIR (Euroopan strategisten investointien rahasto), osallistujien takuurahasto (Horisontti 2020 -puiteohjelman osallistujille).

tuotto on jatkuvasti ylittänyt sovellettavan vertailuarvon. Kertyneiden tulojen nettomäärä on kuitenkin edellä kuvatuista syistä jäänyt hyvin pieneksi.

23 *Kaavio 2* kuvaa vertailuarvon kehitystä, selvitystilassa olevan EHTY:n varainhallinnan tuottavuutta ja Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuottoa (tyypillinen maturiteetiltaan keskipitkään valtion joukkovelkakirjalainaan sovellettava vertailuarvo). Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuotto laski alle nollan prosentit kesäkuussa 2019.

Kaavio 2 – Selvitystilassa olevan EHTY:n omaisuuserien tuotto

Lähde: Selvitystilassa olevan EHTY:n tilinpäätös – EKP.

24 Komissio arvioi selvitystilassa olevan EHTY:n varainhallintaa koskevien taloudellisten suuntaviivojen toimintaa ja vaikuttavuutta uudelleen viiden vuoden välein ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia. Viimeisimmän arvioinnin tulokset julkaistiin maaliskuussa 2018. Arvioinnissa tuotiin esille varainhallinnasta kertyvien tulojen määrän lasku ja tarve laatia ehdotus taloudellisten suuntaviivojen muuttamisesta. Neuvostolle ei kuitenkaan ollut esitetty muutosehdotusta vielä kun mainitusta arvioinnista oli kulunut 18 kuukautta.

Hiili- ja teräsalan tutkimusrahoitusmalli on tullut tiensä päähän

25 Hiili- ja terästudkimusrahastoa rahoitetaan selvitystilassa olevan EHTY:n varoista kertyvän tuoton avulla EU:n perussopimusten liitteessä olevan pöytäkirjan N:o 37 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Vuonna n kertyvä nettotuotto asetetaan EU:n talousarvion käyttöön vuonna n+2. Varat on käytettävä yksinomaisesti hiili- ja teräsalan tutkimukseen¹⁴. Jotta tutkimusrahoituksen määrä vaihtelisi rahoitusmarkkinoiden liikkeiden vuoksi mahdollisimman vähän, tehdään tasauslaskelma¹⁵.

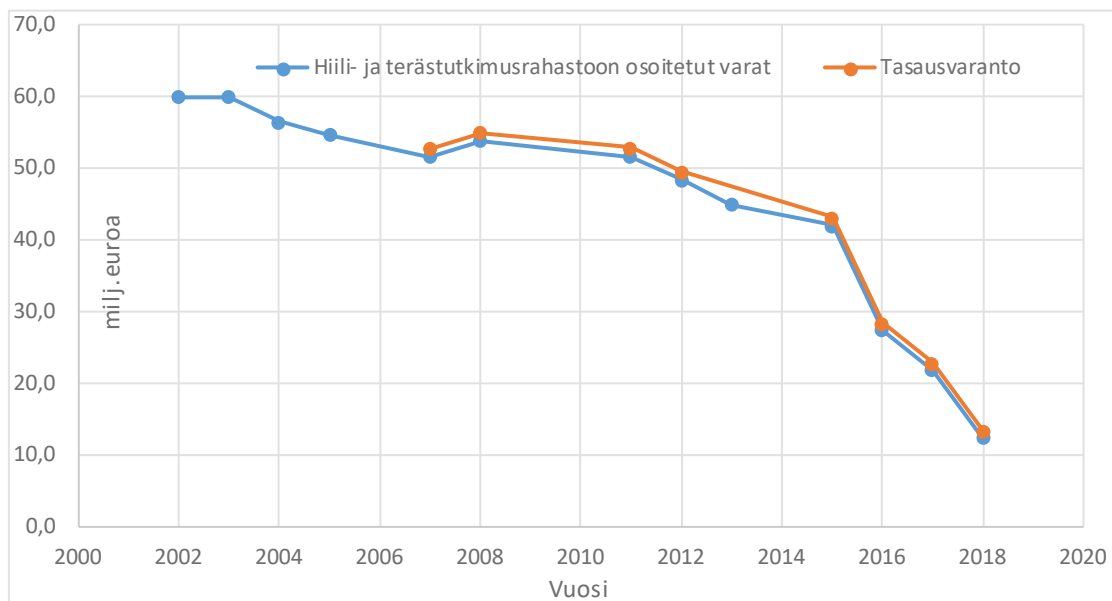
26 Varainhallinnasta kertyvien tulojen määrän vähenemisen seurauksena budjettikohtaan 08 05 nettotuotosta ja tasausvarannoista ohjattavien tulojen määrä laski 42 miljoonasta eurosta 22 miljoonaan euroon vuosina 2017–2019. Vuoden 2018 tulojen perusteella tämän budjettikohdan määrä tulee olemaan vuonna 2020 vain noin 12 miljoonaa euroa. Vuodelle 2020 osoitettava 12 miljoonan euron määrä käsittää vuoden 2018 varainhallinnasta kertyneen kolmen miljoonan euron nettotuoton ja tasausvarannosta siirretyn yhdeksän miljoonan euron määrän. Tasausvarannon määrä on laskenut vuoden 2008 lopun 55 miljoonasta eurosta 22,9 miljoonaan euroon vuoden 2017 lopussa ja 13,4 miljoonaan euroon vuoden 2018 lopussa. Tätä kehitystä kuvataan *kaaviossa 3*.

---

¹⁴ Tulot: budjettikohta 6113 – Päätöksen 2003/76/EY 4 artiklassa tarkoitettujen varojen sijoittamisesta kertyvät tulot – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot.
Menot: budjettikohta 0805 – Hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelma.

¹⁵ Neuvoston päätös 2003/76/EY, tehty 1 päivänä helmikuuta 2003, (EUVL L 29, 5.2.2003, s. 22), liite.

Kaavio 3 – Hiili- ja terästudkimusrahastoon osoitetut varat ja tasausvarannosta myönnettyt varat (2002 – 2018)

Lähde: Selvitystilassa olevan EHTY:n tilinpäätös.

27 Hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelman täytäntöönpanon onnistuminen edellyttää komission mukaan vähintään 40 miljoonan euron vuotuista rahoitusta. Tätä määrää ei voida nykyisen korkotason vallitessa ylläpitää yksinomaan varainhallintaan perustuvien tuottojen avulla.

28 Neuvoston vuonna 2003 päättämien täytäntöönpanotoimenpiteiden 4 artiklan 5 kohdan mukaan hiili- ja terästudkimusrahaston peruuntuneet sitoumukset palautettiin selvitystilassa olevan EHTY:n varoihin. Tätä toimenpidettä muutettiin vuonna 2018¹⁶. Tarkoituksena oli asettaa peruuntuneet sitoumukset hiili- ja terästudkimusrahaston käyttöön siten, että huomioon otetaan sitoumukset, jotka on tehty 24. heinäkuuta 2002 alkaen. Menettely merkitsee 52 miljoonan euron lisärahoitusta, joka ratkaisee hiili- ja terästudkimusrahaston rahoitusongelman vuosina 2018, 2019 ja 2020. Toimenpide ei kuitenkaan nykyisin vallitsevan erittäin alhaisen korkotason yhteydessä riitä varmistamaan hiili- ja terästudkimusrahaston rahoituksen jatkumista entisellään vuoden 2020 jälkeen.

29 Tulojen vähenemiseen liittyvien ongelmien lisäksi myös Yhdistyneen kuningaskunnan käynnistämän EU-eroproessin seurauksilla saattaa olla kielteinen

¹⁶ Neuvoston päätös (EU) 2018/599, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2018, (EUVL L 101, 20.4.2018, s. 1), neuvoston päätöksen 2003/76/EY (EUVL L 29, 5.2.2003, s. 22) muuttamisesta.

vaikutus rahastoon. Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n jäsenvaltioiden välisistä tulevista suhteista laaditun erosopimusluonnoksen 145 artiklan mukaan ”unioni on Yhdistyneelle kuningaskunnalle velkaa sen osuuden Euroopan hiili- ja teräsyhteisön nettovarallisuudesta, joka selvitetään 31 päivänä joulukuuta 2020. Unioni maksaa Yhdistyneelle kuningaskunnalle kyseisen määrän viidessä yhtä suuressa erässä kunkin vuoden 30 päivänä kesäkuuta alkaen 30 päivänä kesäkuuta 2021”.

Hiili- ja terästutkimusrahasto: erillinen tutkimusohjelma EU:n toimintakehyksessä

30 Hiili- ja terästutkimusrahasto tukee hiili- ja teräsalojen tutkimushankkeita. Hankkeiden kohteena ovat tuotantoprosessit, resurssien käyttö- ja muuntamisprosessit, työturvallisuus sekä ympäristönsuojelu ja sellaisten hiilidioksidipäästöjen (CO₂) vähentäminen, joiden syynä on hiilen käyttö ja teräksen tuotanto¹⁷.

31 Hiili- ja terästutkimusrahaston hankkeista annetaan esimerkkejä *laatikossa 1*.

Laatikko 1 – Esimerkkejä hiili- ja terästutkimusrahaston hankkeista

Opti-mine

Prosessin optimointia koskeva demonstrointi tehokkuuden ja turvallisuuden parantamisesta hiilikaivoksissa yhdistämällä sähköiset tieto- ja viestintäteknologiat.

HUGE2

Pohjavettä johtavien kerrosten saastumista ja mahdollisia myrkyllisten ja räjähtävien kaasujen vuotoja ympäröiviin geologisiin kerrostumiin koskeva tutkimus. Työt keskittyivät käytännön ratkaisujen etsimiseen mahdollisten vuotojen ehkäisemiseksi reaktiivisten esteiden avulla.

Oncord

Lämpöarvoltaan heikompien polttoaineiden ja hiilen rinnakkaispolton aikana ilmenevien prosessien selvittäminen.

HISARNA B ja C

Uusi teräksenvalmistusmenetelmä, jonka yhteydessä hiilidioksidipäästöt jäävät erittäin alhaisiksi ja jossa hyödynnetään suoraan hiiltä ja malmia.

GREENEAF2

Biomassasta saatavan hiililiuskeen käyttö valokaariuunissa kivihiilen sijasta.

ACE-PICK

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en.

Hiileen ja ruostumattomaan teräkseen sovellettava innovatiivinen elektrolyyttinen peittäusprosessi, joka on tehokkuudeltaan huomattavasti perinteistä käsittelyä parempi peittäusajan lyhenemisen, tuoreiden kemikaalien tarpeen vähenemisen ja ympäristövaikutusten minimoinnin ansiosta.

HIPEBA

Hanke, jonka yhteydessä kehitettiin turvallisempia ja kilpailukykyisempiä törmäysvaienninjärjestelmiä käyttämällä korkealuokkaisia teräslajeja.

PUC

Terästeollisuuden tuotteiden yhdenmukaisuuden jatkuvan seurannan avulla saavutettavan laadun ja rahallisen hyödyn tutkinta.

Lähde: Euroopan komissio, PO RTD.

32 Hiili- ja terästudkimusrahasto täydentää EU:n muita tutkimus- ja innovointialan rahoitusvälineitä, mutta se on pysynyt EU:n tutkimuksen puiteohjelmien ulkopuolella EU:n perussopimusten liitteenä olevan pöytäkirjan N:o 37 1 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti. Myös rahoitus jakautuu edelleen niin, että hiilialan tutkimuksen osuus on 27,2 prosenttia ja teräsalan tutkimuksen osuus on 72,8 prosenttia, kuten neuvoston vuonna 2003 päättämien täytäntöönpanotoimenpiteiden 4 artiklan 2 kohdassa edellytettiin.

33 Jotta kyettiin varmistamaan täydentävyys joulukuussa 2006 perustetun seitsemännen puiteohjelman¹⁸ kanssa, huhtikuussa 2008 hyväksyttiin hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelma sekä suoritettiin monivuotisten teknisten suuntaviivojen tarkistus¹⁹. Johdonmukaisuus ja täydentävyys joulukuussa 2013 perustetun Horisontti 2020 -puiteohjelman²⁰ kanssa varmistettiin muuttamalla hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelmaa sekä monivuotisia teknisiä suuntaviivoja uudelleen toukokuussa 2017²¹. Muutos toteutettiin kuitenkin yli kolmen vuoden kuluttua Horisontti 2020 -puiteohjelman käynnistämisestä.

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1982/2006/EY, tehty 18 päivänä joulukuuta 2006, (EUVL L 412, 30.12.2006, s. 1).

¹⁹ Neuvoston päätös (2008/376/EY), tehty 29 päivänä huhtikuuta 2008.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1291/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 104).

²¹ Neuvoston päätös (EU) 2017/955, annettu 29 päivänä toukokuuta 2017, päätöksen 2008/376/EY muuttamisesta, (EUVL L 144, 7.6.2017, s. 17).

34 Komissio (PO RTD) hallinnoi hiili- ja terästudkimusrahaston ohjelmaa lukuisien korkean tason asiantuntijaryhmien avustuksella:

- hiili- ja teräsalan komitea, jossa on edustajia kaikista jäsenvaltioista
- hiilialan neuvoo-antava ryhmä ja teräsalan neuvoo-antava ryhmä, joissa on teollisuustuottajia ja teollisia käyttäjiä, tutkimuskeskuksia sekä yliopistoja edustavia asiantuntijoita
- seitsemän teknistä ryhmää²², jotka seuraavat käynnissä olevia hankkeita, arvioivat hanketuloksia ja antavat tukea komissiolle sekä neuvoo-antaville ryhmille.

35 *Taulukossa 1* vertaillaan hiili- ja terästudkimusrahaston ohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman keskeisiä piirteitä.

Taulukko 1 – Hiili- ja terästudkimusrahaston ja Horisontti 2020 -puiteohjelman vertailu

	Säädöserusta	Rahoitus	Täytäntöönpano		
			Neuvonta	Hallinnointi	Arviointi
Hiili- ja teräsalan tutkimusohjelma	Neuvoston päätös 2003/76/EY, tehty 1 päivänä helmikuuta 2003 (EUVL L 29, 5.2.2003)	Varojen hallintaan perustuvat käyttötarkoitukseensa sidotut tulot	Samantyyppinen komiteamenettely ja vertaisryhmien käyttö	Samantyyppiset osallistumista ja kustannusten arviointia koskevat säännöt	Samantyyppiset arviointikriteerit
Tutkimuksen Horisontti 2020 -puiteohjelma	Asetus (EU) N:o 1291/2013 Horisontti 2020 -puiteohjelmasta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 109).	Tutkimusmäärärahat			

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

36 Hiili- ja terästudkimusrahaston tutkimusohjelmaa koskeneessa arviointiraportissa todettiin vuonna 2013, että ohjelma oli edistänyt vaikuttavalla tavalla asianomaisten alojen taloudellista kestävyyttä. Arviointiraportissa jaettiin hiili- ja terästudkimusrahaston hankkeiden avulla saavutettavat hyödyt kuuteen pääluokkaan²³:

- taloudellinen tuotto: kustannusten väheneminen, tuottavuuden kasvu, energia- ja raaka-ainesäätöt ja markkinaosuuksien kasvu

²² Teräsalan neuvoo-antavan ryhmän 21. kokouksen pöytäkirja, 5.12.2018: Hiilialan neuvoo-antavan ryhmän ja teräsalan neuvoo-antavan ryhmän neuvojen ja hiili- ja teräsalan komitean hyväksynnän perusteella komissio on päättänyt vähentää teknisten ryhmien lukumäärän 12:sta seitsemään.

²³ *Assessment Report of the Research Programme for the Research Fund for Coal and Steel* – tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto, 2013, s. 80.

- ympäristöhyödyt
- terveys- ja turvallisuuskysymykset
- tietämyksen kehittäminen, mallintaminen mukaan lukien
- innovatiivisten sovellusten kehittäminen
- paremmat hiilen ja teräksen hyödyntämistavat.

Johtopäätös

37 Selvitystilassa olevan EHTY:n pääoma kasvoi 420 miljoonasta eurosta 1,5 miljardiin euroon vuosina 2002–2018. Purkamisprosessi on saatu lähes päätökseen ja lainoista vuoden 2019 lopussa jäljellä olevat määrät ovat merkitykseltään vähäisiä (ks. kohdat **15–17**).

38 Komissio on hallinnoinut näitä investointeihin käytettävissä olevia määriä hyväksytyjen investointeja koskevien suuntaviivojen mukaisesti ja noudattaen samoja suuntaviivoja, joita sovelletaan komission (PO ECFIN) vastuulla oleviin muihin salkkuihin (ks. kohdat **18–20**). Tästä varainhallinnasta kertyvät tuotot ovat kuitenkin alhaisen korkotason takia nykyisin erittäin alhaisia: ainoastaan kolme miljoonaa euroa vuonna 2018 (ks. kohdat **21–23**).

39 Hiili- ja terästudkimusrahaston rahoittaminen yksinomaan varainhallintaan perustuvien tulojen avulla ei ole kestävä ratkaisu nykyisen korkotason vallitessa (ks. kohdat **25–29**). Tällä hetkellä kesken oleva monivuotisten taloudellisten suuntaviivojen tarkistus tarjoaa mahdollisuuden tarkastella uudelleen hiili- ja terästudkimusrahaston tarkoitusta (ks. kohta **24**). Taloudellisten suuntaviivojen tarkistus on kiireellinen. Tarkistuksessa olisi saatava vastaus siihen, kuinka selvitystilassa oleva EHTY:n pääoma saataisiin tuottavaksi EU:n tutkimuksen puiteohjelmien yhteydessä.

40 Viimeaikaiset kehityssuuntaukset osoittavat myönteistä muutosta, jonka myötä hiili- ja terästudkimusrahastoa on yhdennetty ja lähennetty EU:n tutkimuksen puiteohjelmiin, ja edistävät innovointijohtoista kestäväää kasvua (ks. kohdat **30–36**). Tämä yhdentäminen mahdollistaa hiili- ja teräsalojen tutkimustuen valtavirtaistamisen EU:n tutkimuksen puiteohjelmiin, mikä yksinkertaistaa tutkimusrahoituksen hallinnointia.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Alex Brenninkmeijerin johdolla hyväksynyt tämän lausunnon Luxemburgissa 3. syyskuuta 2019 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE
presidentti

Sanasto

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (EHTY)

Vuonna 1952 perustetut yhteiset hiili- ja teräsmarkkinat, joiden tarkoituksena oli säännellä tarjontaa, markkinoillepääsyä, hinnoittelua ja työoloja, jotta kyettiin edistämään työllisyyttä, taloudellista kasvua ja kansainvälistä kauppaa. Hiili- ja teräsyhteisöön kuului kuusi jäsenmaata (Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa), ja se oli EU:n toimielinten edeltäjä.

Euroopan investointipankki (EIP)

EU:n pankki, joka on EU:n jäsenvaltioiden omistuksessa ja edustaa niiden etuja. Investointipankki työskentelee tiiviisti EU:n muiden toimielinten kanssa EU:n politiikan täytäntöönpanemiseksi.

Hiili- ja terästudkimusrahasto

Vuonna 2002 perustettu rahasto, jonka toiminnan perustan muodosti Euroopan hiili- ja teräsyhteisön onnistuminen. Rahaston tarkoituksena oli tukea innovatiivisia hankkeita, jotka edistävät EU:n hiili- ja terästeollisuuden turvallisuutta, tehokkuutta ja kilpailukykyä.

Palkkatoimisto

Euroopan komission osasto, joka määrittelee, laskee ja maksaa palkat ja muut taloudelliset etuudet EU:n henkilöstölle.

Purkaminen / päätökseen vieminen

Oikeussubjektin purkamisprosessi, jonka yhteydessä päätetään taloudelliset toimet, myydään tai siirretään varat ja jaetaan mahdolliset kertyneet tulot omistajien, osakkaiden tai luovutuksensaajien kesken.

Sakkojen hallinointiin tarkoitettu rahasto (*Budget Fines Fund, BUFI*)

Vuonna 2010 perustettu rahasto, jonka avulla komissio hallinnoi alustavasti perittyjä sakkoja ja investoi ne tiettyihin rahoitusvälinelookkiin.

Selvitystilassa olevan EHTY:n kehitys

Selvitystilassa olevan EHTY:n kokonaiskehitykseen vaikuttavat EHTY:n taloudellisten toimien päätökseen viemisen tulokset, investoinneista kertyvät nettotuotot sekä hiili- ja teräsalan tutkimuksen rahoitus.

Tilintarkastustuomioistuimen tiimi

Tämän kertomuksen hyväksyi IV tarkastusjaosto, jonka erikoisalana ovat markkinoiden sääntely ja kilpailukykyinen talous. Tarkastusjaoston puheenjohtaja on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Alex Brenninkmeijer. Tehtävä toimitettiin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Alex Brenninkmeijerin johdolla, ja siihen osallistuivat myös kabinettipäällikkö Raphael Debets, kabinettiaavustaja Di Hai, toimialapäällikkö John Sweeney ja tehtävävastaava Marc Hertgen; kielellisissä kysymyksissä avusti Richard Moore.

Vasemmalta oikealle: John Sweeney, Alex Brenninkmeijer, Marc Hertgen, Raphael Debets.

Katsauksessa arvioidaan, onko Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) purkamisprosessi toteutettu vaikuttavalla tavalla. Prosessi on saatu lähes päätökseen ja EHTY:n pääoma on kasvanut 1,5 miljardiin euroon. Hiili- ja teräsalan tutkimusrahoitus ei kuitenkaan ole enää kestävällä pohjalla rahoitusmarkkinoiden nykytilanteesta johtuvan alhaisen korkotason takia. Katsauksessa esitetään tosiseikkoja ja analyysi, mutta se ei ole tarkastus.

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1

Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/Pages/ContactForm.aspx

Verkkosivut: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

© Euroopan unioni, 2019

Euroopan unionin tekijänoikeuden piiriin kuulumattomien kuvien tai muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen on pyydetty lupa suoraan tekijänoikeuden haltijoilta.

**EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN**